

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/61/2023
Identifikačné číslo spisu:	8122200429
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8122200429.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. W., narodeného XX. O. XXXX, C. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Igorom Šafrankom, Svidník, Sov. hrdinov 163/66, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Všeobecnej úverovej banke, a.s., Bratislava, Mlynské Nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vydanie bezdôvodného obohatenia 722,95 eur s príslušenstvom a o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16Csp/7/2022, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 8CoCsp/31/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 8CoCsp/31/2022 a uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 16Csp/7/2022-107 zo dňa 3. januára 2023 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 16Csp/7/2022-54 zo 17. mája 2022 rozhodol tak, že:

„I. Súd určuje, že úver zo Zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 1720035076, zo dňa 22.11.2017, je bezúročný a bez poplatkov.

II. Žalovaný je povinný vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 722,95 eura, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z tejto sumy od 26.1.2022 do zaplatenia všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 1720035076, zo dňa 22.11.2017, uvedená v časti VIII. Vyhlásenie klienta, bod 6., písm. b), v znení: „Osobné údaje Klienta uvedené v Zmluve poskytuje svojej ovládajúcej osobe VÚB, ako aj osobám zo skupiny s úzkymi väzbami k VÚB v zmysle zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, vrátane spoločnosti Intesa Sanpaolo Taliansko, za účelom interného výkazníctva, zvýšenia kvality služieb, marketingové účely, účely vyhodnotenia rizikového profilu Klienta, vymáhania prípadných záväzkov Klienta po splatnosti. Platnosť súhlasu je 10 rokov od doručenia návrhu na uzatvorenie Zmluvy, pričom Klient berie na vedomie, že svoj súhlas je oprávnený odvolať najskôr po jednom roku od zániku predmetného záväzkového vzťahu alebo od

udelenia súhlasu pre prípad, že sa Zmluva neuzatvorí, a to písomným oznámením doručeným na adresu Spoločnosti.“, je neprijateľnou zmluvou podmienkou.

IV. Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 101720035076, zo dňa 22.11.2017, uvedená v časti IX. Zmluvné podmienky, bod 9. Následky nesplácania spotrebiteľského úveru a zmluvná pokuta, ods. 9.1, v znení: „Zmluvná pokuta: V prípade omeškania s úhradou jednotlivých Splátok je Klient povinný uhradiť Spoločnosti Zmluvnú pokutu vo výške stanovenej nariadením vlády č. 87/1995 Z. z. z dlžnej čiastky za každý aj začatý deň omeškania. Výška zmluvnej pokuty sa rovná priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenej podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania navýšenej o 10 percentuálnych bodov ročne, pričom nesmie prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa uvedeného nariadenia vlády.“, je neprijateľnou zmluvou podmienkou.

V. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

1.1. Právne vec posúdil podľa § 52 ods. 1 až ods. 4, § 54 ods. 1, ods. 2, § 53 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 5, § 107 ods. 1, ods. 2, § 451 ods. 1, ods. 2, § 456, § 517 ods. 1, ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 1 ods. 2, § 2 písm. a), písm. b), písm. d), § 9 ods. 1 veta prvá, § 11 ods. 1 písm. a), písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“).

1.2. Konštatoval, že zmluvu uzatvorenú medzi predchodcom žalovanej a žalobcom posúdil ako spotrebiteľskú, na ktorú dopadajú normy spotrebiteľského práva, ustanovenie § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a zákon č. 129/2010 Z. z. Preskúmajúc obsah zmluvy dospel k záveru, že v predmetnej zmluve o spotrebiteľskom úvere chýba povinný údaj v zmysle § 9 ods. 2 písm. j/ spočívajúci v uvedení všetkých predpokladov použitých na výpočet RPMN. V zmluvných podmienkach je síce uvedený vzorec na výpočet RPMN, avšak tento je zložitý a pre priemerného spotrebiteľa iste len ťažko pochopiteľný, navyše len s odkazom na zákon o spotrebiteľských úveroch. Preto táto absencia spôsobuje fikciu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

1.3. Skonštatoval, že v zmluve si žalobca a žalovaný dohodli úrok vo výške 15,90 %, ktorý úrok je v rozpore s dobrými mravmi. Podľa údajov Národnej banky Slovenska bola priemerná úroková miera obchodných bánk pri spotrebiteľských úveroch poskytovaných domácnostiam v mesiaci november 2017 pri úveroch od 1 roku do 5 rokov na úrovni 5,16 % ročne. Dohodnutá výška úrokov 15,90 % ročne uvedená v zmluve podstatne /viac ako trojnásobne/ prekračuje priemernú úrokovú mieru obchodných bánk pri spotrebiteľských úveroch poskytovaných domácnostiam v mesiaci november 2017.

1.4. Súd prvej inštancie vyhlásil zmluvnú podmienku uvedenú vo výroku III. rozsudku za neprijateľnú, pretože v zmluve chýba individuálne dojednanie takého širokého oprávnenia pre neurčitý počet subjektov uvedených v obchodných podmienkach vo vzťahu k osobným údajom klienta. Dlžník - žalobca nemal nijakú možnosť túto zmluvnú podmienku ovplyvniť, pričom je faktom, že táto zmluvná podmienka bola už právoplatne judikovaná ako neprijateľná (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11Co/33/2017 z 12. septembra 2017).

1.5. K druhej neprijateľnej zmluvnej podmienke uvedenej vo výroku IV. rozsudku uviedol, že táto umožňuje aj napriek možnosti zosplatnenia celého úveru aj možnosť duplicity sankcie (okrem úrokov z omeškania), spočívajúcej v navýšení zmluvnej pokuty. Uvedená finančno - mocenská prevaha dodávateľa nad spotrebiteľom, zvlášť za situácie vopred dodávateľom nakoncipovanej zmluvy, je neprípustná, pričom nedošlo ani k jej individuálnemu dojednaniu.

1.6. Žalobca mal žalovanému zaplatiť len sumu 5.000 eur, ktorú reálne ako úver vyčerpal a keďže mu zaplatil až 5.722,95 eur, bolo dôvodné zaviazat' žalovaného k zaplateniu sumy 722,95 eur predstavujúcu jeho bezdôvodné obohatenie, uzavrel prvoinštančný súd.

1.7. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 8CoCsp/31/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil vo výroku I. o určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vo výroku II. o povinnosti žalovaného vydať

žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 722,95 eur s príslušenstvom a vo výroku V. o trovách konania; žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v Zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 22. novembra 2017, sú uvedené údaje: výška úveru 5000,- eur, splátka 118,04 eur, poistenie 0,- eur, priemerná hodnota RPMN 12,99 %, RPMN 15,90 %, termín konečnej splatnosti 20. novembra 2022, najvyššia prípustná výška odplaty 20,56 %, celkové náklady spotrebiteľa 2082,40 eur, celková čiastka 7082,40 eur, splátka s poistením 118,04 eur, počet splátok 60, fixná úroková sadzba 15,90 %, prvá splátka splatná dňa 20. decembra 2017, odplata 15,90 %, ďalšie splátky splatné vždy 20. dňa v mesiaci, doba trvania zmluvy 60 mesiacov alebo do splatenia všetkých záväzkov klienta podľa tejto zmluvy.

2.2. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie o absencii predpokladov pre výpočet RPMN. Stotožnil sa s námietkou žalovaného, že súd prvej inštancie nedal odpoveď na žalobcom predloženú listinu „Informácia o ročnej percentuálnej miere nákladov (RPMN) a priemernej RPMN na príslušný spotrebiteľský úver“ zo dňa 22. novembra 2017, ktorý tvorí prílohu k zmluve č. 1720035076, a s ktorým sa preukázateľne žalobca oboznámil (č. I. 11 spisu). Z obsahu predloženej listiny vyplýva výpočet RPMN v posudzovanej veci s dosadením údajov na výpočet RPMN do vzorca uvedeného v prílohe č. 2 zákona č. 129/2010 Z. z.. V tejto súvislosti odkázal na R 86/2021.

2.3. Následne odvolací súd riešil otázku, či súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, pokiaľ určil že zmluva o spotrebiteľskom úvere v časti dojednanej výšky ročnej úrokovej sadzby je neplatná pre rozpor s dobrými mravmi. Skonštatoval, že vo veci výšky úrokovej miery sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkázal.

2.4. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uviedol, že dohodnutá úroková sadzba 15,9 % oproti priemernej úrokovej miere bánk pri spotrebiteľských úveroch poskytovaných domácnostiam v mesiaci november 2017 pri úveroch od 1 do 5 rokov vo výške 5,16 % ročne o viac ako trojnásobok prevyšuje tento priemer, čo rozhodne nemožno považovať za primerané, a teda zodpovedajúce dobrým mravom. Záver o neplatnosti dojednania o úrokoch pre rozpor s dobrými mravmi má preto oporu vo vykonanom dokazovaní (§ 39 Občianskeho zákonníka v spojení s § 41 Občianskeho zákonníka). Aplikáciu ust. § 3 Občianskeho zákonníka v otázke výšky odplaty nevylučuje ani ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia zmluvy. Podľa tohto ustanovenia, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Odplatu, podrobnosti o stanovení odplaty, kritériách jej stanovenia a najvyššiu prípustnú výšku odplaty ustanovuje vykonávací predpis. Osobitný význam úrokov ako jednej zo zložiek odplaty sa prejavuje v tom, že zákon č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy vyžadoval v ust. § 9 ods. 2 písm. i) uvádzať i úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru. Je preto potrebné bez akýchkoľvek pochybností pripustiť, aby táto zložka odplaty, teda úrok, podliehal súdnemu prieskumu so zameraním na zistenie, či je v súlade s dobrými mravmi alebo nie, uzavrel odvolací súd. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP] a tiež, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí zmatečnosťou, prekvapivosťou, postráda riadne odôvodnenie čo do primeranosti úrokovej miery. Trvala na tom, že súdy v základnom konaní použili nesprávne štatistické údaje. Národná banka Slovenska zverejňuje tuzemské štatistiky na webovej adrese <https://nbs.sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-a-analyticke-prehlady/urokova-statistika/bankova-urokova-statistika-uvery/>. Z nich je zrejmé, že priemerné úrokové miery na Slovensku pre Nové spotrebiteľské úvery so splatnosťou od 1. od 5. rokov (ako sporná Zmluva) boli v mesiaci november 2017 vo výške 9,01 %. Dvojnásobok takto dojednanej úrokovej miery dosahuje 18,02 %, pričom zmluvne dohodnutý

úrok dosahoval úroveň 15,90 %.Dovolateľ poukázala na § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v spojení s § 1 a § 1a nariadenia vlády č. 87/1995 Zb. z ktorých vyplýva, že odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru nesmie prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Dovolateľka namietala aj to, že odvolací súd sa pri riešení otázky, či dohodnutú úrokovú sadzbu možno považovať za rozpornú s dobrými mravmi odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázala na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/109/2019 a 3Co/171/2019.

3.1. Z týchto dôvodov navrhl, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie, prípadne zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, alebo rozhodnutie zmenil a rozhodol tak, že žalobu zamietne.

4. Žalobca navrhol podané dovolanie zamietnuť, resp. odmietnuť nakoľko dovolanie považoval za nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Žalovaná vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala arbitrárnosť rozhodnutí súdov nižších inštancií, ktoré svojvoľne postupovali priamo proti zmyslu zákona v otázke prípustnosti dohodnutej výšky zmluvného úroku spotrebiteľského úveru a použili nesprávne štatistické údaje.

7. Zásada iura novit curia („súd pozná právo“) neznamená len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 59/00 z 20. decembra 2001). Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). Zákomom stanovená možnosť štátneho orgánu rozhodnúť voľnou úvahou nemôže znamenať ničím nelimitovanú a vecne nepreskúmateľnú svojvôľu. Takáto svojvôľa by totiž bola v rozpore s princípom právneho štátu, keďže vo svojich dôsledkoch by znamenala nepredvídateľnosť rozhodovania štátneho orgánu, a teda ústavne neprípustnú mieru právnej neistoty (II. ÚS 117/2011).

8. Podľa § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Odplatu, podrobnosti o stanovení odplaty, kritériách jej stanovenia a najvyššiu prípustnú výšku odplaty ustanovuje vykonávací predpis.

8.1. Podľa § 1a ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. ak odseky 2 a 3 neustanovujú inak, odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi nesmie prevýšiť dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov podľa § 1 ods. 4 pri obdobnom úvere alebo pôžičke ročne. Na účely tohto nariadenia vlády sa obdobným úverom alebo pôžičkou rozumie obdobný produkt, ktorý je svojou povahou najbližší forme poskytnutia peňažných prostriedkov spotrebiteľovi podľa predchádzajúcej vety.

8.2. Podľa § 1 ods. 4 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. na účely stanovenia najvyššej prípustnej výšky odplaty podľa § 1a sa použije priemerná hodnota ročnej percentuálnej miery nákladov bánk a pobočiek zahraničných bánk pre jednotlivé typy novoposkytnutých spotrebiteľských úverov zverejnená podľa osobitného predpisu, naposledy v čase predchádzajúcim uzavretiu spotrebiteľskej zmluvy.

9. V posudzovanom prípade obsah spisu dáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že dohodnutá úroková sadzba 15,9 % oproti priemernej úrokovej miere bánk pri spotrebiteľských úveroch poskytovaných domácnostiam v mesiaci november 2017 pri úveroch od 1 do 5 rokov vo výške 5,16 % ročne o viac ako trojnásobok prevyšuje tento priemer, čo rozhodne nemožno považovať za primerané, a teda zodpovedajúce dobrým mravom. Odvolací súd napriek výslovnej námietke uvedenej v odvolaní ohľadom správnosti údajov o priemernej úrokovej miere sa ňou nezaoberal. Nevysvetlil, z akého zdroja pochádzajú ním uvedené výstupy, na ktorých založil svoj záver, neodôvodnil, prečo je argumentácia žalovaného o relevantných výstupoch nesprávna. Odvolací súd sa nezaoberal ani námietkou žalovaného týkajúcej sa zákonných limitov pre dojednanie odplaty za poskytnutie spotrebiteľských úverov uvedených v § 1, §1a nariadenia vlády č. 87/1995Zb.

10. Dôvody, ktoré viedli odvolací súd k takému rozhodnutiu, sú výsledkom arbitrárneho výkladu a aplikácie práva, keď v odpovedi na žalovanou nastolenú odvoláciu námietku týkajúcu sa najvyššej prípustnej výšky odplaty stanovenej ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v spojení s § 1a ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorú dohodnutá výška úroku v danom prípade nepresahuje, odvolací súd argumentoval tým, že osobitný význam úrokov ako jednej zo zložiek odplaty sa prejavuje v tom, že zákon č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy vyžadoval v ust. § 9 ods. 2 písm. i) uvádzať i úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru. Je preto potrebné bez akýchkoľvek pochybností pripustiť, aby táto zložka odplaty, teda úrok, podliehal súdnemu prieskumu so zameraním na zistenie, či je v súlade s dobrými mravmi alebo nie. Podľa názoru dovolacieho súdu uvedené závery okrem toho, že vykazujú znaky arbitrárnosti, pôsobia pomerne zmätočne a vnútorne rozporne.

11. V súlade s ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvárania zmluvy s poukazom na § 1a nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. priemernou RPMN pre 3. štvrťrok 2017 - stav k 30. septembru 2017 (štvrťrok predchádzajúci uzatvoreniu zmluvy - § 9 ods. 2 písm. y/ zák. č. 129/2010 Z. z. účinného v čase uzatvárania zmluvy) bola RPMN vo výške 10,28 % p.a. (údaje zistené z www MF SR - súhrnné informácie o údajoch novoposkytnutých spotrebiteľských úverov bankami a pobočkami zahraničných bánk, rok 2017.

12. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/191/2022 z 26. januára 2023 vyslovil, že „tým, že odvolací súd priznal ustanoveniu § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a inštitútu dobrých mravov väčšiu váhu, než mu v konfrontácii s jasnými a z hľadiska obsahu dispozície právnej normy pochybnosti nevzbudzujúcimi ustanoveniami § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v spojení s § 1a ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. prináležala, zásadne poprel účel a význam príslušných ustanovení. Uvedenými ustanoveniami bolo zavedené generálne pravidlo, podľa ktorého odplata nesmie prevýšiť najvyššie prípustnú mieru, ktorú od spotrebiteľa možno požadovať, a to z dôvodu, že v praxi bolo potrebné reagovať na ekonomickú, sociálnu a celkovú spoločenskú zmenu pomerov v súvislosti s požičiavaním peňazí spotrebiteľom. Aby bolo možné flexibilne zohľadniť potrebu zmien pri odplate a stanovení jej najvyššej prípustnej výšky, ponechalo sa toto určenie vláde Slovenskej republiky, ktorá odplatu a jej najvyššiu prípustnú výšku ustanovuje vládnym nariadením“. Dovolací súd nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru, preto pokiaľ súdy v preskúmvanej veci vyhodnotili odplatu za poskytnutý spotrebiteľský úver ako rozpornú s dobrými mravmi napriek skutočnosti, že bola dohodnutá v zákonom stanovených rozmedziach, vo svojich dôsledkoch nenaplnili ústavnoprávnu požiadavku vyplývajúcu z princípu právnej istoty, a to legitímnu predvídateľnosť postupov súdu a práva.

13. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP môže zakladať arbitrárnosť právneho posúdenia, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že vo

výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia vecí súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/5/2019, 4Cdo/6/2019, 4Cdo/250/2020).

14. Preto dovolací súd uzatvára, že pokiaľ odvolací súd svoje rozhodnutie založil na konštatovaní rozporu dohodnutej výšky odplaty v spotrebiteľskom úvere, ktorá pritom bola v zákonom stanovenom limite, s dobrými mravmi, zvolil v danom prípade neprípustný výklad contra legem, čím sa dopustil závažného interpretačného a judikátórneho excesu.

15. Tým, že súdy nižších inštancií zvolili (svojvoľný) výklad príslušných právnych noriem v rozpore s ich účelom a zmyslom, porušili právo dovolateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovanej procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (súčasne zrušil aj uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým boli vyčíslené trovy konania ako výrok súvisiaci) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP).

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.